

CZU 343.2

RENUNȚAREA DE BUNĂ VOIE LA SĂVÂRȘIREA INFRAȚIUNII DE CĂTRE INSTIGATORUL INFRAȚIUNII

Marcel BOȘCANEANU,

doctor în drept, conferențiar universitar,
șef al Direcției studii și management al calității
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI,
ORCID: 0000-0002-4776-9349

Rezumat

În acest articol ne punem scopul de a analiza problema renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunii de către instigatorul infracțiunii și de a crea un fundament științific clar, bine argumentat, menit să combine prevederile legii penale cu practica de aplicare a normelor de drept. În rezultatul studiului întreprins s-a deslușit natura juridică a renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunii de către instigatorul infracțiunii și s-au definitivat semnele renunțării benevole.

Cuvinte-cheie: renunțare de bună voie, infracțiune, participanți, instigatorul infracțiunii.

Summary

In this article we aim to analyse the issue of voluntary renunciation of the commission of the crime by the instigator of the crime and to create a clear, well-argued scientific foundation aimed at combining the provisions of the criminal law with the practice of law enforcement. As a result of the undertaken study, the legal nature of voluntary renunciation of the commission of the crime by the instigator of the crime was revealed and the signs of voluntary renunciation were defined.

Keywords: voluntary relinquishment, crime, participants, instigator of the crime.

În doctrina juridico-penală a Republicii Moldova nu este o opinie unică și nu se acordă spațiu suficient pentru cercetarea problemei renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunii de către participanții la infracțiune. Prin urmare, din vizorul științific au fost scăpate problemele eficacității normelor despre aspectele controversate ale răspunderii penale diferențiate a participanților în cazul renunțării benevole la săvârșirea infracțiunii.

Scopul cercetării noastre constă în crearea unui fundament științific clar și argumentat al categoriei de renunțare de bună voie la săvârșirea infracțiunii de către instigatorul infracțiunii menit să combine prevederile le-

gii penale cu practica de aplicare a normelor de drept.

Luând în considerare faptul că există condiții speciale referitoare la renunțarea benevolă a fiecărui din coparticipant, definitivarea unor criterii certe ale renunțării benevole a participanților la infracțiune va contribui la aplicarea corectă și echitabilă a acestei norme juridico-penale [2, p. 171].

În acest context, autorul rus A. A. Шакирова subliniază că renunțarea de bunăvoie a participanților se exprimă în sustragerea la timp de către participant a contribuției proprii în activitatea infracțională comună în urma deciziei proprii, voluntare și definitive [11, p.7].

În conformitate cu prevederile alin. (1) al art. 56 din CP al RM, se consideră renunțare de bună voie la săvârșirea infracțiunii încetarea de către persoană a pregătirii infracțiunii sau încetarea acțiunilor (inacțiunilor) îndreptate nemijlocit spre săvârșirea infracțiunii, dacă persoana era conștientă de posibilitatea consumării infracțiunii, iar în conformitate cu alin. (2) al aceluiași articol persoana nu poate fi supusă răspunderii penale pentru infracțiune dacă ea, benevol și definitiv, a renunțat la ducerea până la capăt a acesteia. În alin. (3) art.56 CP al RM se conține norma conform căreia persoana care a renunțat de bunăvoie la ducerea infracțiunii până la capăt este supusă răspunderii penale numai în cazul în care fapta săvârșită conține o altă infracțiune consumată [4].

Pentru început vom sublinia că în Dicționarul Explicativ al Limbii Române cuvântul „benevol” este definit ca făcut de bunăvoie, nesilit, voluntar, care se face din proprie dorință și gratuit [12], iar cuvântul „definitiv” este definit ca, care nu se mai poate modifica, absolut, categoric, irevocabil [13].

În opinia autoarei M. Grama cuvântul „benevolă” înseamnă renunțarea voluntară, nesilită de nimeni și de nimic, adică atunci când există voința făptuitorului de a înceta activitatea infracțională în condițiile în care există posibilitatea reală de a o continua. Renunțarea mai presupune și refuzul *definitiv* de a săvârși fapta prejudiciabilă. Dacă făptuitorul abandonează numai pentru un oarecare timp executarea începută, cu gândul de a o relua ulterior, în condiții mai favorabile, nu există o renunțare efectivă la infracțiune, ci doar o întrerupere a executării [1, p. 411].

În conformitate cu alin.(4) art.56 CP al RM, organizatorul și instigatorul infracțiunii nu se supun răspunderii penale dacă aceste persoane, printr-o înștiințare la timp a organelor de drept sau prin alte măsuri întreprinse, au preîntâmpinat ducerea de către autor a infracțiunii până la capăt. Complicele infracțiunii nu se supune răspunderii penale dacă a întreprins toate măsurile ce depindeau de el pentru a preîntâmpina comiterea infracțiunii [4].

După cum observăm alin. (4) al art. 56 CP al RM se referă la particularitățile renunțării de bună voie a participanților la săvârșirea infracțiunii.

Prin renunțare de bună voie a participanților la săvârșirea infracțiunii înțelegem situația în care unul sau câțiva participanți încetează să îndeplinească acțiunile ce le reveneau în virtutea rolului executat ca participant la infracțiune în cazul când ei conștientizează posibilitatea reală de a duce aceste acțiuni până la capăt.

În continuare, studiul întreprins de noi va clarifica natura juridică a renunțării benevole la săvârșirea infracțiunii de către instigatorul infracțiunii, deoarece posedă anumite particularități.

Atât codul penal din 1961 [3], cât și noul CP al RM din 2002 [4] a prevăzut în calitate de participant ce contribuie la săvârșirea unei infracțiuni, ca instigator. Conform capitolului IV, art.42 alin.(4) din CP RM din 2002, se consideră instigator persoana care, prin orice metode, determină o altă persoană să săvârșească o infracțiune.

Instigatorul, ca și organizatorul infracțiunii, acționează ca inițiator al infracțiunii, ceea ce este o caracteristică comună acestor participanți. Cu toate acestea, organizatorul, spre deosebire de instigator, îndeplinește și o serie de alte funcții. De regulă, după ce a inițiat o infracțiune, el organizează săvârșirea infracțiunii sau dirijează realizarea ei.

Spre deosebire de autorul infracțiunii, instigatorul nu realizează fizic acțiunile prin care se înfăptuiesc elementele infracțiunii și nu provoacă rezultatul infracțional. Instigatorul determină o persoană spre o activitate infracțională pe presupusul autor al faptei prejudiciabile planificate. Instigarea/determinarea constă în influențarea conștiinței și voinței făptuitorului pentru a crea acestuia din urmă o hotărâre de a comite o infracțiune. Anume aceste acțiuni ale instigatorului și constituie latura obiectivă a componenței instigării la infracțiunea săvârșită de făptuitor.

Mai mulți doctrinari ruși l-au numit pe instigator „executorul, autorul intelectual al unei infracțiuni A. P. Jiriaev [8, p. 52], A. N. Trainin [9, p. 84]”. În opinia noastră „Instigatorul nu îndeplinește rolul negru de a săvârși o infracțiune în mod direct, rolul lui este mai curat, împinge o altă persoană să săvârșească o infracțiune, încercând să stea deoparte el însuși.”

Renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii de către instigator se caracterizează, fără îndoială, prin trăsăturile generale inerente renunțării de bună voie. Alături de aceasta, are o anumită specificitate, datorită formei active a influenței instigatorului asupra conștiinței făptuitorului și faptului că activitatea instigatorului la infracțiune, așa cum am menționat mai devre-

me, nu implică participarea directă în implementarea laturii obiective. Instigatorul, provocând făptuitorul la hotărârea de a săvârși o faptă penală, pune temelia unei legături de cauzalitate, a cărei desfășurare nu mai depinde, practic, de el, ci de autor. În cazul renunțării de bună voie, pentru neutralizarea pericolului social al comportamentului său anterior, instigatorul trebuie prin acțiunile sale active, să întrerupă desfășurarea legăturii de cauzalitate și să împiedice autorul să finalizeze infracțiunea până la capăt.

Înfăptuind intenția penală care a luat naștere, autorul începe să acționeze în mod independent, executarea acțiunilor care alcătuiesc latura obiectivă a componenței de infracțiune ce are loc fără participarea instigatorului, acesta pierde orice control asupra activităților autorului. De aceea, comportamentul pasiv a instigatorului nu este suficient pentru renunțarea sa de bună voie la infracțiune. Renunțul din partea instigatorului trebuie exprimat numai într-o formă activă de comportament.

Odată ce a refuzat de a participa în continuare la activitățile infracționale, instigatorul este obligat să ia toate măsurile posibile pentru a preveni fapta autorului și apariția unor consecințe dăunătoare (în cazul infracțiunilor cu componență materială). Tocmai acest comportament în opinia noastră poate face posibilă întreruperea dezvoltării unei legături de cauzalitate între faptul declinării spre săvârșirea unei infracțiuni și apariția unor consecințe infracționale, precum și a preîntâmpina ducerea de către autor a infracțiunii până la capăt.

Cât de variate sunt mijloacele și metodele folosite de instigator pentru a trezi determinarea la acțiuni infracționale a autorului, la fel de diverse pot fi și măsurile, metodele de prevenire, preîntâmpinare a infracțiunii în cazul renunțării de bună voie al instigatorului. Considerăm că, în primul rând, instigatorul ar trebui să folosească ocazia pentru a influența autorul în ordine inversă de a-l convinge să nu îndeplinească intenția penală. În această situație, este indicat să se concentreze atenția autorului asupra neprofitabilității, nedorinței comiterii faptei infracționale, să indice pericolul sau inutilitatea acestora, creând astfel o stare de incertitudine psihologică pentru autor.

Ordinea, sugestiile inverse ar trebui să fie mai persistente și chiar mai convingătoare decât în primul caz. Totodată, instigatorul poate să folosească aceleași mijloace și metode prin care persoana a fost convinsă să săvârșească o infracțiune, adică un ordin, persuasiune, mită, amenințare, înșelăciune etc. În cazul în care instigatorul a dat un ordin ilegal cu bună știință, el trebuie să anuleze ordinul dat anterior și să prevină cauzarea prejudiciului intereselor protejate legal. Dacă autorul a fost motivat de o recompensă

materială promisă de instigator, atunci pentru a obține rezultatul dorit, la renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii de către instigator, este suficient ca acesta să refuze acordarea recompensei, înainte ca autorul să comită infracțiunea până la capăt. Uneori, instigatorul poate opri activitatea autorului doar cu un cuvânt, un indiciu sau chiar un gest, acest lucru este posibil, de exemplu, atunci când instigatorul a convins o persoană să comită o infracțiune prin violență fizică sau prin amenințarea folosirii acesteia, sau când autorul, neobservând beneficii semnificative pentru el însuși, acceptă să ia parte la infracțiune. Motivele renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunii pot fi diverse, ele nu au nici o relevanță juridico-penală.

În cazul succesului acțiunilor întreprinse de instigator, când a fost posibilă obligarea autorului să renunțe la planul său, se distruge legătura de cauzalitate cu rezultatul infracțional, la care ar fi trebuit să ducă actul de instigare. Instigatorul nu este pasibil de răspundere penală din cauza renunțării de bună voie din partea sa.

Între timp, toate eforturile depuse de instigator se pot dovedi a fi inutile, iar autorul nu va schimba decizia luată. Influența exercitată de instigator asupra conștiinței și voinței persoanei i-ar putea inspira atât de profund dorința săvârșirii unei anumite infracțiuni, încât nici o acțiune ulterioară a instigatorului nu ar putea distruge această determinare. Deci, pentru a realiza ceea ce își dorește, instigatorul poate excita în autor orice motive personale care l-au determinat să comită infracțiunea (răzbunare, gelozie etc.), din cauza căreia o încercare ulterioară de neutralizare a consecințelor instigării pot rămâne zadarnice. În această situație, instigatorul este obligat să recurgă la alte măsuri pentru prevenirea faptei autorului.

Acest moment este specificat și în cadrul legal CP RM, și anume la art.56 alin.(4) unde se menționează sintagmele „sau prin alte măsuri întreprinse”.

În acest sens, se pare că un instigator care, convingându-se de inutilitatea influenței sale intelectuale asupra autorului în scopul prevenirii unei infracțiuni, este supus răspunderii penale, dacă nu ia alte măsuri în acest scop, întrucât acțiunile instigatorului vor fi într-o legătură cauzală cu consecințele social periculoase care a avut loc prin acțiunile autorului.

Un moment important care trebuie să-l menționăm că, renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii de către instigator este posibilă în procesul de influențare a autorului după ce acesta și-a exprimat consimțământul la săvârșirea unei infracțiuni, precum și atunci când cel instigat a început acțiuni pregătitoare și chiar a început să pună în aplicare planul infracțional. Totuși, din punct de vedere al timpului, renunțul instigatorului trebuie să

precedă momentul săvârșirii de către autor a infracțiunii. Posibilitatea renunțării de bună voie al instigatorului nu este exclusă dacă autorul a efectuat toate acțiunile necesare atingerii rezultatului infracțional, dar înainte de a se produce consecințele există un anumit interval de timp. Cu condiția ca în această perioadă instigatorul să controleze cu adevărat desfășurarea evenimentelor, pentru a recunoaște ca la renunțarea de bună voie, el trebuie să prevină escaladarea acțiunilor săvârșite de autor într-o infracțiune comisă.

În acest sens, posibilitatea renunțării de bună voie a unui instigator de a comite o infracțiune se restrânge oarecum în acțiuni infracționale, al căror moment de finalizare este transferat într-o etapă anterioară. Adesea, instigarea unei persoane la comiterea unei infracțiuni este asociată cu săvârșirea acestui tip de infracțiune. Un exemplu în acest sens sunt infracțiunile săvârșite cu implicarea minorilor. Plenul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, printr-o hotărâre cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii, a afirmat la pct.15 că în cazul în care adultul a instigat minorul, dar nu a participat la săvârșirea infracțiunii, fapta acestuia se încadrează juridic ca instigare la săvârșirea infracțiunii respective, iar a minorului – potrivit faptei respective. Iar în cazul în care adultul a instigat și a participat la săvârșirea infracțiunii împreună cu minorul, faptele adultului se încadrează juridic prin concurs de infracțiuni (art.208 și infracțiunea respectivă), iar fapta minorului – ca infracțiunea respectivă săvârșită cu participație, în cazul în care infracțiunea a fost săvârșită în cooperare de un adult și un minor fără instigare a minorului, faptele ambilor se încadrează juridic ca participație pentru infracțiunea săvârșită, iar, în cazul atragerii la săvârșirea unei infracțiuni de către un adult a unui minor, care în conformitate cu prevederile art.21, 23 CP RM, nu este subiect al infracțiunii, faptele persoanei adulte se încadrează juridic ca autor al infracțiunii respective, astfel instigarea minorilor la săvârșirea infracțiunii în alte cazuri decât cele menționate în prezentul punct al hotărârii sau atragerea lor la săvârșirea infracțiunii este considerată o circumstanță agravantă, de care se va ține seama la aplicarea pedepsei [7].

Un alt moment exprimat de practica judiciară în ceea ce privește instigatorul în cazul infracțiunilor de omor, omor la comandă, se menționează următoarele. Responsabilitatea pentru instigarea la omor poate surveni numai în cazul în care vinovatul a avut intenția de a curma viața victimei, l-a îndemnat la aceasta pe executorul infracțiunii. Mai mult ca atât pentru delimitarea corectă a omorului premeditat savârșit din intenții huliganice de omorul premeditat savârșit în procesul certei ori a bătăii urmează a clarifica, cine a fost inițiatorul lor și dacă conflictul nu a fost provocat de către vinovat

cu scopul de a-l folosi în calitate de motiv pentru omor. Dacă instigatorul certei sau al bătăii a fost victima, cât și dacă motiv pentru conflict a servit comportarea lui nelegitimă, vinovatul nu poate să poarte răspundere pentru omorul premeditat săvârșit din intenții huliganice [6]. Iar în cazul omorului la comandă se menționează, dacă persoana care execută comanda de omor nu este pasibilă de răspundere penală, atunci cel care i-a dat comanda, având rolul de organizator sau de instigator, va fi considerat autor al infracțiunii. Dacă celui care comandă omorul nu i-a reușit să-l determine pe potențialul autor să execute comanda ori când ultimul exercită atribuțiile investigatorului sub acoperire, fapta primului trebuie calificată ca pregătire pentru organizarea sau instigarea omorului la comandă [5].

Deci, instigatorul, pentru a recunoaște în acțiunile sale o renunțare de bună voie la săvârșirea infracțiunii, trebuie nu numai să încerce să convingă autorul să nu comită infracțiunea, ci și să ia toate celelalte măsuri ce depind de el pentru prevenirea acțiunilor infracționale a acestuia din urmă. Legiuitorul, în legătură cu renunțarea de bună voie atât al organizatorului, cât și al instigatorului, numește în art. 56 alin. (4) o modalitate la care nu se supun răspunderii penale, dacă aceste persoane, printr-o înștiințare la timp a organelor de drept, au preîntâmpinat ducerea de către autor a infracțiunii până la capăt.

După cum știm, un semn necesar al unui mesaj către autorități este oportunitatea acestuia. Esența sa constă în faptul că ar trebui să ofere o posibilitate reală de suprimare a unei infracțiuni și de prevenire a consecințelor periculoase din punct de vedere social. Mesajul trebuie să contribuie cu adevărat la prevenirea săvârșirii infracțiunii, cu condiția să îndeplinească cerințele semantice și valorice. Credem că această abordare este destul de corectă.

Presupunând o situație simplă, în cazul în care înștiințarea organelor de drept ar avea următorul conținut: la data de 07.10.2022 în apartament 93, de pe strada Iernii, 18 de la 10.00 până la 11.00, se va săvârși asasinarea lui V.D.P. și acest mesaj va ajunge la organele de drept, să presupunem la 11.40, firește, în această situație, mesajul primit este absolut inutil din punct de vedere valoric, întrucât s-a pierdut timpul de prevenire a săvârșirii unei infracțiuni. Un astfel de mesaj nu cade sub incidența acțiunii alin.(4) a art. 56 din CP RM și nu eliberează instigatorul de răspunderea penală pentru infracțiunea săvârșită. În acest sens acțiunile instigatorului pot fi apreciate în calitate de circumstanță care atenuază pedeapsa penală.

Simplul fapt de a sesiza autoritățile despre o pregătire de infracțiune nu este o condiție de excludere a răspunderii penale a instigatorului, dacă nu a fost împiedicată finalizarea infracțiunii în cauză. În unele cazuri (în funcție

de specificul componenței de infracțiuni), pentru recunoașterea în timp util a raportării unei infracțiuni, poate să nu aibă o importanță decisivă faptul că autorul a început deja să efectueze acțiuni care formează latura obiectivă a componenței infracțiunii. Factorul determinant aici este existența unei oportunități reale pentru autorități de a lua măsuri adecvate în scopul prevenirii unui rezultat penal.

Instigatorul, atunci când renunță de bună voie să finalizeze infracțiunea, poate raporta infracțiunea autorităților în diverse moduri. Astfel de metode pot fi: apelul direct la oamenii legii și transmiterea de informații despre infracțiune în timpul unei conversații personale; notificare telefonică; declarație scrisă; trimiterea unei scrisori; înștiințarea autorităților printr-o persoană terță etc.

Considerăm că nu este întotdeauna suficient a fi considerat renunțarea de bună voie al unui instigator înștiințarea unei infracțiuni. Se pare că în fiecare caz în parte, organele de urmărire penală și instanța de judecată, ținând cont de calitățile individuale ale instigatorului și autorului, de natura relației dintre aceste persoane, de timpul, locul și împrejurările săvârșirii infracțiunii și de alți factori, trebuie să decidă dacă înștiințarea autorităților este singura modalitate posibilă de prevenire a infracțiuni pentru cel care a refuzat, în special pentru instigator. Clarificarea acestei probleme are o mare importanță, deoarece va permite evitarea erorilor judiciare în distingerea între renunțarea de bună voie și determinarea altei persoane să săvârșească infracțiunea. Criteriul pentru aceasta poate fi imposibilitatea obiectivă a instigatorului de a preveni infracțiunea în orice alt mod. În plus, pe lângă instigatorul însuși, acest lucru ar trebui să fie evident pentru alte persoane.

Pe lângă înștiințarea infracțiunii către autorități pentru a lua măsuri din partea acestora pentru prevenirea acesteia, instigatorul are posibilitatea de a întrerupe personal acțiunile infracționale ulterioare ale autorului prin aplicarea violenței fizice asupra acestuia. Instigatorul poate întreprinde el însuși acțiuni active care se cuprind în apărarea necesară împotriva infracțiunii săvârșite în virtutea activității de instigare anterioare.

Alături de modalitățile deja menționate mai sus pentru a împiedica activitățile autorului, instigatorul poate încerca să prevină infracțiunea prin informarea pretinsei victime despre pregătirea infracțiunii împotriva acesteia sau a altor persoane interesate.

În situația în care instigatorul a luat toate măsurile ce depindeau de el să împiedice săvârșirea infracțiunii de către autor, dar acestea s-au dovedit a fi ineficiente, iar făptuitorul săvârșește în continuare o infracțiune, în plus,

el depășește înțelegerea prealabilă (de exemplu, în loc să ucidă o persoană, el ucide două), instigatorul este eliberat de răspundere pentru o infracțiune mai gravă, dar acțiunile sale conțin elementele componentei de infracțiunii care trebuia să fie comisă inițial.

Nu există nici o îndoială cu privire la existența unei renunțări de bună voie în acțiunile instigatorului, dacă acestea au condus la renunțarea de bună voie al autorului de a finaliza infracțiunea. Totuși, simplul fapt al renunțării de bună voie a autorului, atunci când nu este rezultatul unei influențe corespunzătoare din partea instigatorului, nu îl eliberează pe acesta din urmă de răspundere și nu-i atenuază în niciun fel vinovăția.

Am dori să subliniem încă o dată, că renunțarea de bună voie de a săvârși o infracțiune este de natură strict individuală și presupune excluderea răspunderii penale numai în raport cu persoana care a luat în mod independent o decizie voluntară și definitivă de a înceta acțiunile sale infracționale.

În teoria dreptului penal există diferite puncte de vedere cu privire la răspunderea instigatorului, atunci când acesta a luat toate măsurile necesare pentru prevenirea săvârșirii infracțiunii, dar, cu toate acestea, autorul însă duce infracțiunea până la capăt.

Majoritatea autorilor, precum și legiuitorul, sunt pe poziția că răspunderea penală a unei persoane pentru activitatea de instigare infracțională săvârșită de aceasta este exclusă numai dacă infracțiunea săvârșită de autor este prevenită prin orice mijloace neinfracționale. În cazul în care măsurile luate de instigator pentru neutralizarea activității sale inițiale nu au succes, iar autorul săvârșește o faptă penală, acestea pot fi recunoscute de instanță ca circumstanțe atenuante la pronunțarea sentinței.

Această opinie este susținută și în doctrina națională, astfel L. Brînza menționează că în cazul unei tentative nereușite din partea instigatorului și organizatorului de a preveni comiterea infracțiunii de către autorul acesteia, ei nu se eliberează de la răspundere penală. Totuși, acțiunile lor pot fi apreciate în calitate de circumstanță care atenuază pedeapsa penală [2, p. 173].

Merită să se acorde atenție problemei răspunderii instigatorului în cazul renunțarea de bună voie de a săvârși infracțiune din partea autorului. Unii autori se referă în mod nerezonabil, ni se pare, la unul dintre tipurile de cazuri de instigare nereușită când instigatorul l-a convins pe făptuitor să comită o infracțiune, iar acesta din urmă a ajuns în stadiul de pregătire sau tentativă a acțiunilor sale, dar apoi a renunțat de bună voie să o ducă la bun sfârșit. În opinia acestora, „acțiunile instigatorului în această situație trebuie calificate drept pregătire pentru o infracțiune, indiferent de stadiul

în care făptuitorul și-a întrerupt activitatea, întrucât în această stare de fapt, renunțarea de bună voie distruge efectiv toate etapele desfășurării activității infracționale care a avut loc înaintea acesteia [10, p. 42].

Este dificil să fim de acord cu o astfel de opinie, întrucât faptul de complicitate la pregătirea sau tentativa de infracțiune până la momentul indicat devine realitate. Instigatorul a primit acceptul pentru a-și îndeplini propunerea, a reușit să convingă persoana să comită o infracțiune, în plus, această persoană a început deja să efectueze acțiuni pregătitoare sau acțiuni care vizează direct implementarea planului. Fără îndoială, complicitate la aceste etape ale dezvoltării activității infracționale a avut loc și nu poate fi pur și simplu anulată prin renunțarea de bună voie a autorului de a finaliza infracțiunea pregătită sau inițiată. Prin urmare, pare nerezonabil să restrângem limitele de responsabilitate ale instigatorului.

În concluzie, evidențiem principalele prevederi ale renunțării de bună voie al instigatorului infracțiunii:

1. Acțiunile, în special renunțarea de bună voie a instigatorului trebuie să precedă apariția unui rezultat social periculos și să fie în legătură de cauzalitate cu acesta prin acțiunile făptuitorului. Excluderea răspunderii penale a instigatorului pe baza renunțării de bună voie se datorează absenței faptei penale a autorului. Așadar, instigatorul, prin acțiunile sale active (prin influență intelectuală, constrângere fizică, înștiințare la timp a organelor de drept) trebuie să împiedice făptuitorul să comită o infracțiune finalizată.

2. Renunțarea de bună voie al unui instigator este posibil numai în cazul îndemnării cu succes a persoanei provocate la comiterea unei infracțiuni la renunțarea de bună voie din partea sa.

3. În cazul în care instigatorul nu a reușit să împiedice săvârșirea unei infracțiuni săvârșite, eforturile sale vizând prevenirea consecințelor penale trebuie să fie luate în considerare de instanță ca circumstanță atenuantă la pronunțarea sentinței.

4. Instigatorul infracțiunii nu se supune răspunderii penale dacă a înștiințat la timp organelor de drept sau prin alte măsuri întreprinse, a preîntâmpinat ducerea de către autor a infracțiunii până la capăt.

Luând în considerare faptul că există condiții speciale referitoare la renunțarea benevolă a fiecărui din coparticipanți, definitivarea unor criterii certe ale renunțării benevole a participanților la infracțiune va contribui la aplicarea corectă și echitabilă a normelor juridico-penale, fapt ce impune a fi necesară lărgirea prevederii legislative privind renunțarea de bună voie referitor la instigator în cazurile în care acesta a întreprins măsurile necesare

re pentru prevenirea săvârșirii infracțiunii din partea autorului, însă acesta, din cauza unor circumstanțe imprevizibile, totuși comite această infracțiune.

Referințe bibliografice

1. Botnaru, S., Șavca, A., Grosu, Vl., Grama, M. *Drept penal. Partea generală*. Volumul I. Ediția a II-a. Chișinău: Cartier juridic, 2005, 624 p.
2. Brînză, L. Renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii: unele propuneri de lege ferenda. În: *Revista studia universitatis moldaviae. Seria „Științe sociale”*. 2014, nr. 3(73), p. 166-174.
3. Codul penal al Republicii Moldova, din 24.03.1961. Publicat: 24.04.1961, în: *Veștile Nr.010* (abrogat).
4. Codul penal al Republicii Moldova, aprobat prin legea nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72-74.
5. Hotărârea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor, nr.11 din 24.12.2012, pct.5.15.
6. Hotărârea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în cauzele despre omor premeditat nr.9 din 15.11.1993, pct. 9, 11.
7. Hotărârea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii, nr.39 din 22.11.2004.
8. Жиряев, А.С. О стечении нескольких преступников при одном и том же преступлении. Соч., написанное для получения степени магистра уголовного права исправляющим должность экстраорд. проф. в Имп. Дерптск. ун-те А. Жиряевым. Дерпт: тип. Г. Лаакманна, 1950, 147 с.
9. Трайнин, А.П. Учение о соучастии. Москва: Юрид. изд. НКЮ СССР, 1941, 160 с.
10. Безбородов, Д.А. Новое уголовное законодательство России: проблемы теории и практики: сборник статей / под общ. ред. В.А. Никонова. Тюмень, 1999, 38-42 с.
11. Шакирова, А.А. *Добровольный отказ от преступления соучастников*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Красноярск: Красноярский аграрный университет, 2006. 20 с.
12. <http://www.dex.ro/benevol>(vizitat 09.10.2022).
13. <http://www.dex.ro/definitiv>(vizitat 09.10.2022).